

از جوانمردی اهل بیت(ع) برای جوانان بگوئیم

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالکریم پاک‌نبی
محقق و مؤلف سوره اهل بیت(ع)

فتوت و جوانمردی در قرآن و سیره اهل بیت^(ع)، گستره‌ای پهناور دارد و همه فضایل اخلاقی را شامل می‌شود؛ برای مثال قرآن حضرت ابراهیم^(ع) را اسوه جوانمردان، معرفی‌واز حضرت یوسف^(ع) به شخصیتی جوانمردودارای فتوت یاد می‌کند که در مسائل ناموسی خویشتن داری کرد یاد را اشاره به ماجرای اصحاب کُهف، از آن‌ها به جوانمردانی یاد می‌شود که از حق دفاع کردند؛ «إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ». در روایتی که در «محاسن برقی» نقل شده و علامه مجلسی نیز آن را آورده، آمده است؛ «فردی محضر امام رضا^(ع) عرضه داشت؛ به قدر جوانمردی خود به من بخشش کنید؛ حضرت فرمودند؛ این میزان در توانم نیست. وی عرضه داشت؛ پس به اندازه جوانمردی من، عطا کنید. حضرت فرمودند؛ «این مقدور است» و به وی دویست دینار بخشیدند». این نقل نشان می‌دهد که فتوت و جوانمردی مصومین^(ع) به قدری است که در بسیاری از اوقات نمی‌توان به آن جلوه بیرونی داد.

در غزه احد و در پی رشادت‌های امیرالمؤمنین علی^(ع) ندآمد؛ «لا فتی الاَعلیٰ. لا سیف الاَذوالفقار؛ جوانمردی جز علی^(ع) و شمشیری جز ذوالفقار نیست». حضرت امیر^(ع) در این جنگ از خود جوانمردی بی‌نظیری نشان دادند و به‌تنهایی پرچم اسلام را در آن موقعیتی که همه درصدد ترک صحنه بودند، برافراشتند. کسی در فتوت و جوانمردی به پای امام علی^(ع) نمی‌رسد و درباره ایشان فتوت‌نامه‌های متعدد نوشته شده است. یکی از نشانه‌های جوانمردی این است که امام علی^(ع) به گفته‌های خود عمل می‌کردند. ایشان می‌فرمایند؛ «ای مردم! به خدا سوگند من شما را به طاعتی وادار نمی‌کنم، مگر آنکه پیش از آن خود به آن عمل کرده باشم واز مصیبتی باز نمی‌دارم، مگر آنکه خود آن را ترک کرده باشم» (خطبه ۱۷۵).

امیرالمؤمنین^(ع) به‌تمامی تجلی جوانمردی و فتوت است؛ ایشان می‌فرمایند؛ «سه چیز عین فتوت و جوانمردی است؛ بخشش در حال تنگدستی، تحمل و صبوری بدون ذلت‌پذیری و خودداری از خواهش و درخواست از دیگران!». امام حسین^(ع) نیز در ماجرای کربلا تا جای ممکن کوشیدند با جوانمردی مقابل آن همه شقاوت عمل کنند. اهل بیت امام نیز چنین بودند و فضایل اخلاقی را حفظ کردند. همچنین امام حسن^(ع) وقتی مرد شامی به ایشان نسبت‌های نارواداد و فحاشی کرد، با کرامت برخورد کردند و در اثر این رفتار امام^(ع)، آن فرد اظهار پشیمانی کرد و خجل شد و عرض کرد؛ «خدا بهتر می‌داند رسالت را در کدام خاندان جوانمرد قرار دهد». امروز به جوانمردی و فتوت از جنس آنچه در سیره اهل بیت^(ع) است، در زندگی‌هایمان بسیار نیاز داریم؛ به‌ویژه در میان مسئولان و مدیران که چشم مردم به آن‌هاست. باید شخصیت‌های این چنینی معرفی شوند؛ مثل شهدا، نسل جدید ما نیاز دارد که این اسوه‌ها و الگوها معرفی شوند. متأسفانه در این عرصه‌ها جهاد تبیین را به کار نگرفته‌ایم. اگر این آموزه‌ها را تبیین کنیم، مردم شیفته وواله آن بزرگواران می‌شوند؛ چنان‌که امام رضا^(ع) فرمودند؛ «اگر مردم زیبایی‌های سخنان ما را می‌شناختند، بی‌شک از ما پیروی می‌کردند». اگر مردانگی و جوانمردی اهل بیت^(ع) را برجسته و معرفی کنیم، بسیاری از ناملایمات برطرف می‌شود؛ چون انسان به‌طور فطری با این فضیلت همراه می‌شود.

به تو باز می‌گردد

ربحانه عامل نیک! فرقی نمی‌کند بهار باشد یا زمستان، بعضی آدم‌ها در طول تاریخ کارهایی کرده‌اند که بدترین جنایتکاران هم مرکب نشده‌اند. سال ۶۴ هجری قمری در سومین روز از ماه ربیع‌الاول «یزید بن معاویه بن ابی سفیان» کسی که نامش همواره با لعن و نفرین یاد شده است، با سپاهیان‌ش به سمت کعبه معظمه حرکت کرد. در کتب تاریخ اسلامی آمده است؛ «حضرت اباعبدالله...الحسین^(ع) به خاطر احتمال کشته شدن در مکه مکرمه و برای حفظ و حرمت این سرزمین، مناسک حج خودشان را به عمره مفرده تبدیل کردند». ایشان سپس این سرزمین را به‌سوی کوفه ترک کردند اما زیرپایان طالب قدرت برای حفظ ریاست و جان خویش، خود را متحصن در کعبه کردند و موجبات بی‌احترامی به آن بیت شریف را پدید آوردند. این زیریر از افراد بانفوذی بود که پس از مرگ معاویه با یزید بیعت نکرد و با قدرت تمام مقابل او ایستاد. در این نبرد ابتدا مسلم بن عقبه از جانب یزید مأمور شد ولی در میان راه به هلاکت رسید و به جای او حصین بن نمیر فرمانده سپاه شد.

لشکر شام در بالای کوه‌های مکه که مشرف به خانه‌ها و مسجدالحرام بود، اجتماع کردند و با منجنیق، پوسته سنگ و... بر مکه و مسجد می‌افکندند. آن‌ها پارچه‌هایی از پنبه و کتان به نفت آلوده می‌ساختند و بر روی خانه خدا می‌انداختند و آن‌ها را آتش می‌زدند تا آنکه کعبه معظمه سوخت و بنای آن منهدم شد و دیوارهایش فرو ریخت و شاخ‌های گوسفندی که برای فدیه اسماعیل^(ع) آمده بود و بر سقف آویخته بودند، هم سوخت».

انسان ده‌هزار ساله

حما شنیده‌اید که در طول تاریخ بنا به مصلحت خداوند یا لطف سرشارش، پیامبران برای هدایت بشر فرستاده می‌شدند؛ گاهی از شدت سخت شدن دوران، مردم خود به درگاه خداوند پناه می‌بردند و درخواست هدایت می‌کردند. پیغمبر در مواقع خاصی در اجتماع ظهور پیدا می‌کند، وقتی که ضرورت ظهور پیغمبر به‌وجود می‌آید، پیغمبری مبعوث و برانگیخته می‌شود و آن دورانی است که اجتماع بشری و این کاروان تاریخ انسانیت احتیاج دارد به یک نقطه عطف، احتیاج دارد به یک انقلاب، قرن‌ها دست‌های تحریف کار خودشان را کرده‌اند. قدرت‌های ضدانسانی و ضد بشری، فعالیت‌ها و تلاش‌های خود را کرده و جوامع انسانی را به قواره نامطلوبی درآورده‌اند و نظام جوامع بشری را به شکل مودی و ضمر برای انسانیت تبدیل کرده‌اند. اینجاست که نبی می‌آید انقلاب می‌کند؛ یعنی می‌آید بنیان جامعه را برهم می‌ریزد و اصول جامعه را ویران می‌کند و اصول دیگری به جای اصول کهن، اصول ارتجاعی و اصول غلط، وضع می‌کند و این‌ها اصول انقلابی اسلام است. اصول انقلابی دین است. این‌ها را می‌گذارد و جامعه‌ای به شکل نو تشکیل می‌دهد. حجت‌الاسلام والمسلمین آیوب سلحشورنیا در کتاب «انسان ده‌هزارساله»، حکومت پیامبران و جغرافیای حرکت آنان را مرور می‌کند.

شنبه
۱۳ شهریور ۱۴۰۳
شماره ۴۴۴

۱۴

مروری بر فضیلت‌های ربیع‌الاول، بهار ماه‌ها

ماه آشکارشدن رحمت خدا

آمنه مستقیم! ربیع‌الأول بعد از دو ماه عزاداری بر مصیبت‌های آل...^(ع)، ماهی است پر خیر و برکت که مناسبت‌ها و اعیاد آن فرصت شادی‌های مؤمنانه را برای شیعیان و محبان اهل بیت^(ع) فراهم می‌کند. به همین پنهان، جلوه‌هایی از برکات ماه ولادت نبی خاتم^(ص) را با هم مرور می‌کنیم.

روز مبارک ۱۲ ربیع‌الاول

دوازدهم ربیع‌الاول مطابق نظر مرحوم شیخ کلینی و مسعودی و همچنین دیدگاه مشهور میان اهل سنت، روز ولادت باسعادت نبی مکرم اسلام^(ص) است. همچنین در این روز رسول خدا^(ص) بعد از دوازده روز که مسیر میان مکه و مدینه را پیمودند، وارد مدینه شدند. در این روز دولت‌بنی مروان در سال ۱۲۲ هجری انقراض یافت که به‌شکرانه آن، روزه‌گرفتن و خواندن دو رکعت نماز مستحبی توصیه شده و مستحب است. در این نماز، در رکعت اول بعد از حمد، سه بار سوره کافرون و در رکعت دوم بعد از حمد، سه بار سوره توحید خوانده می‌شود.

آغاز ولایت و امامت امام زمان(عج)

در روز هشتم ربیع‌الاول، سال ۴۰۶، شهادت امام حسن عسکری^(ع) طبق روایتی واقع شده است و از همان روز، امامت حضرت صاحب‌الزمان، حجت بن الحسن^(عج) آغاز شده است. شایسته است در این روز زیارت امام حسن عسکری^(ع) خوانده شود. روز نهم ربیع هم در تقویم شیعه، سالروز آغاز امامت و ولایت حضرت بقیه‌ا...الاعظم^(عج) است و جشن و شادباش و شادی‌های مؤمنانه از سنت شیعیان در این روز است.

بهار شادی‌های مؤمنانه

مرحوم آیتا... میرزا جواد آقا ملکی تبریزی در «المراقبات» در فضیلت و اعمال ماه ربیع‌الاول می‌گوید؛ این ماه همان‌گونه که از اسم آن پیداست، بهار ماه‌هاست؛ به دلیل اینکه آثار رحمت خداوند در آن هویدا است. در این ماه، ذخایر برکات خداوند و نورهای زیبایی او بر زمین فرود آمده است؛ زیرا میلاد رسول خدا^(ص) در این ماه است و می‌توان ادعا کرد از اول آفرینش زمین، رحمتی مانند آن بر زمین فرود نیامده است؛ زیرا برتری این رحمت بر سایر رحمت‌های الهی، مانند برتری رسول خدا^(ص) بر سایر مخلوقات است.

ولادت پیامبر اعظم(ص)

میان علمای امامیه مشهور است که روز هفدهم ربیع‌الاول، روز ولادت باسعادت رسول خدا^(ص) است و معروف آنکه ولادت حضرت در مکه، واقع شده و زمان ولادت‌شان هنگام طلوع فجر، روز جمعه، سنه عام‌القیل بوده است. (مصباح‌المتعجد، ص ۷۹۱) همچنین در چنین روزی در سال ۸۳ هجری، ولادت امام صادق^(ع) واقع شده و از این نظر نیز بر اهمیت این روز افزوده شده است (بحارالانوار، ج ۴۷، ص یک).

برتری ۱۷ ربیع‌الاول بر سایر روزها

مرحوم میرزا جواد آقا ملکی در «مراقبات» در عظمت این روز آورده است؛ همان‌طور که پیامبر^(ص) داناترین مخلوقات خداوند و برترین آن‌ها و سرورشان و نزدیک‌ترین آن‌ها به خداوند و فرمانبردارترین آن‌ها از او و محبوب‌ترینشان نزد اوست. این روز نیز برتر از سایر روزهاست و گویا روزی است که کامل‌ترین هدیه‌ها، بزرگ‌ترین بخشش‌ها، شامل‌ترین رحمت‌ها، برترین برکت‌ها، زیباترین نورها و مخفی‌ترین اسرار در آن پی‌ریزی شده است.

شادیم به شادی اهل بیت(ع)

از شادی‌های پسندیده، شاد بودن در ایام ولادت ائمه معصوم^(ع) و برایی جشن شادی و سرور است. حضرت علی^(ع) پیرو واقعی خود را کسی معرفی می‌کنند که شادی و غم‌هایش با شادی و غم‌های ائمه معصوم^(ع) هماهنگ است و در شادی آن‌ها خوشحال و در اندوه آن‌ها غمگین است (تحف‌العقول، ص ۱۱۳).

چگونه شادی کنیم؟

ربیع‌الاول ماه شادی مؤمنانه است؛ امام صادق^(ع) می‌فرمایند؛ «شادی به سه خصلت است؛ وفاداری، رعایت حقوق دیگران و ایستادگی در گرفتاری‌ها و مشکلات» (بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۲۲۷). احیای حق یا از بین بردن باطل نیز از اموری است که در روایات به آن اصرار شده است؛ حضرت علی^(ع) در نامه‌ای به عبا... بن عباس می‌فرمایند؛ «انسان‌گاهی به دلیل رسیدن به چیزی، مسرور می‌شود که هرگز آن را از دست نمی‌دهد و گاهی برای از دست دادن چیزی محزون می‌شود که هرگز به آن نمی‌رسد، پس باید شادی تو به علت احیای حق یا نابودی باطل باشد» (میزان‌الحکمه، ج ۲، ص ۴۲۷).

روشنا

امام حسن^(ع)؛ هیچ قومی با یکدیگر مشورت نکردند، مگر آنکه به راه پیشرفت خود رهنمون شدند. (تحف‌العقول، ص ۲۳۳).

من تویم، تو منی ای دوست!

بیان دیدگاه معصومین(ع) درباره اهمیت جایگاه دوست در زندگی

خانواده‌ای که تقریباً چندان ماهی می‌شد که به دلیل عقب‌ماندگی‌شان از دنیای روز او، قاف‌های عکاسی اینستاگرامی و تعداد لایک‌ها، پشت در اتاقش مسدودشان کرده بود، حالا حتی اگر با او کاری هم داشتند، صدایشان را از ابرباد همیشگی درون گوشش می‌شنید.

انتخاب دوست خوب و ویژگی‌های شخصیتی او، آن قدر مهم است که معصومین ما

جذاب که نشده بود، هیچ، راه‌ورسم درست درس خواندن را هم از دست داده بود. دیگر آن قدر وابسته به فضای مجازی و صفحه و گروه و کانال‌های دوستانش شده بود که ترک آن‌ها، خودش عزم و اراده‌ای جدی را طلب می‌کرد. دیگر حرف از ترک دوستانش نبود. او از طریق آن‌ها وارد دنیایی شده بود که با دنیای او و خانواده‌اش فرق داشت؛

نیلوفر نویدی؛ سال اول دانشگاهش بود. می‌خواست از همان اول، همه چیزش متفاوت باشد. در کلاس با گروهی دوست شد که درس، اولویت آخرشان بود. معتقد بود که از معاشرت با آن‌ها هیچ تغییری نمی‌کند و فقط خفن بودن را از دوستانش یاد می‌گیرد. این‌طوری بسته جذابیتش کامل می‌شد. هر روز که می‌گذشت، بیشتر تغییر می‌کرد. از کلمات و نوع شوخی‌هایش گرفته تا تفاوت در ظاهر و سبک لباس پوشیدنش. دیگر حتی حوصله‌نداشت در همه کلاس‌ها شرکت کند و دیر می‌آمد و زود می‌رفت. نتیجه آخر ترم، از همان روزها معلوم بود.

این بی‌حوصلگی‌ها کار دستش داد. خفن و

شنیدنی

احکام

نماز

نماز از اولین واجبات است و نماز مستحبی نیز عملی محبوب است. درباره درست انجام دادن آن ممکن است برای همه ما سؤال‌هایی پیش بیاید. در ادامه به مرور چند پرسش و پاسخ در مورد نمازهای مستحبی از منظر آیت‌ا... العظمی‌ خامنه‌ای می‌پردازیم.

آیا خواندن نمازهای مستحبی به نیابت از افراد زنده صحیح است؟

بله جایز است؛ هر چند بهتر است نماز مستحبی را بدون قصد نیابت انجام دهیم. سپس ثواب آن را به شخص زنده موردنظر هدیه کنیم.

نماز نافله مغرب و غفیله کدام مقدم بر دیگری است؟ در صورت کمبود وقت کدام یک اقامه شود، بهتر است؟

اولویت با نماز نافله است.